

מה פתוב למעלה? (שמות לו) ויבאו כל החכמים העשים את כל מלאכת הקדש וגו'. מי הם החכמים העשים? אלו הם ימין ושמאל וכל שאר הצדדים, שהם דרכים ושכילים להפגס לתוף הים ולמלא אותו, והם עשו את המשכן למעלה והתקינו אותו.

כמו כן למטה, (שם) ועשה בצלאל ואהליאב. זה בצד ימין, וזה בצד שמאל. בצלאל לימין, ואהליאב לשמאל. זה מיהודה, וזה מדין. ואחר כך - וכל איש חכם לב, ויבאו כל החכמים העשים. והרי בארנו, והכל כמו שלמעלה.

באותו יום שהוקם המשכן התבטל המות מהעולם. אל תאמר התבטל, אלא הסתלק מן העולם, שלא יכל לשלט, כמו שבארנו. משום שלא יתבטל יצר הרע מהעולם עד שיבא מלך המשיח, והקדוש ברוך הוא ישמח במעשיו, ואז - (ישעיה כה) בלע המות לנצח. כשהוקם המשכן על ידי משה, אז נפרד כח היצר הרע ונכנע ולא יכל לשלט. באותה שעה נפרד סמא"ל, כח הרגז של השמאל, מעל תקף הנחש הרע, ולא יכל לשלט על העולם ולא כל להתחבר באדם ולהסוות אותו.

רבי יהודה אמר, כשעשו ישראל את העגל, מה פתוב? (שמות לג) ומשה יקח את האהל ונטה לו מחוץ למחנה. מה הטעם? משום שראה יצר הרע שהיה הולך ביניהם. אמר משה: צד הקדשה לא ישרה בתוף צד הטמאה. רבי אלעזר אומר, כל זמן שצד הקדשה שולט, צד הטמאה לא יכול לשלט ונכנע לפניו. ועל כן שנינו, כל זמן

מה פתיב לעילא, ויבאו כל החכמים העושים (דף רל"ו ע"א) את כל מלאכת הקדש וגו', מאן אינון חכמים העושים. אלין אינון ימינא ושמאלא, וכל שאר סטריין, דאינון אורחין ושכילין לאעלא גו ימא, ולמליא ליה, ואינון עבדו משכנא לעילא, ואתקינו ליה.

בגוונא דא לתתא, ועשה בצלאל ואהליאב, דא בסטר ימינא, ודא בסטר שמאלא, בצלאל לימינא, ואהליאב לשמאלא, דא מיהודה, ודא מדין, ולבתר וכל איש חכם לב, ויבאו כל החכמים העושים, והא אוקימנא, וכלא בגוונא דלעילא.

בהחוא יומא דאתקם משכנא, אתבטל מותא מעלמא. אתבטל לא תימא, אלא אסתלק מעלמא, דלא יכיל לשלטאה. כמה דאוקימנא. בגין דלא יתבטל יצר הרע מעלמא, עד דיייתי מלכא משיחא, וקידשא בריך הוא יחדי בעובדוי וכדין (ישעיה כה) בלע המות לנצח. פד אתקם משכנא על ידא דמשה, כדין אתפרשת חילא דיצר הרע, ואתכפיא, ולא הוה יכיל לשלטאה. בההיא שעתא, אתפרש סמא"ל, תקיפא רוגזא דשמאלא, מעל תוקפא דחויא בישא, ולא יכיל לשלטא על עלמא, ולא יכיל לאתחברא ביה בבר נש, ולמסטי ליה.

רבי יהודה אמר, פד עבדו ישראל ית

עגלא, מה כתיב (שמות לג) ומשה יקח את האהל ונטה לו מחוץ למחנה. מאי טעמא. בגין דחמא יצר הרע דהוה אזיל בינייהו. אמר משה, סטרא דקדושה לא תשרי בגו סטרא דמסאבא. רבי אלעזר אמר, כל זמנא דסטרא דקדושה שלטא, סטרא מסאבא לא יכיל לשלטאה, ואתכפיא

קמיה. ועל דא תנינן, כל זמנא דירושלם תהיה מלאה, צור חייבא יהא חרבה.

פתח ואמר, (בראשית כד) ותאמר אל העבד מי האיש הלזה ההולך בשדה לקראתינו ויאמר העבד וגו'. מה כתוב למעלה? ותשא רבקה את עיניה ותרא את יצחק ותפול מעל הגמל. האי קרא אמאי אצטריך למכתב באורייתא. ותו, וכי בגין דחמאת שפירו דיצחק (מאי טעמא) אתרפינת מגמלא.

אלא, האי קרא רזא איהו. תא חזי, (ותרא את יצחק מנא ידעת דאיהו יצחק, אלא ותרא את יצחק חמאת ביהויא

שעתא מה ולא ידעת) (ס"א תא חזי בשעתא דמסאת רבקה לגבי דיצחק, שעתא דצלותא דמנחה הוה, ובההוא זמנא דינא אתער בעלמא), וחמאת ליה ברוגזא דדינא קשיא, וחמאת דהא סיום דרוגזא קשיא איהו גמל לתתא, ודא איהו רזא דמותא, ובגין כך אתרפינת ואשמיטת גרמה מההוא גמל. דהא כד אסתפל דינא קשיא, ההוא גמל אתתקף. ובגין כך אשמיטת גרמה מינה, (ס"א רזא דמותא וכד האי דינא קשיא אתער ההוא גמל אתתקף ובגין כך אתרפינת ואשמיטת גרמה מההוא גמל) ולא יתבת תמן.

תא חזי, האי גמל, היינו רזא דכתיב, (משלי יט) וגמולו ישלם לו, דא גמול דאינון חייביא, דכתיב, (ישעיה ג) אוי לרשע רע פי גמול ידיו יעשה לו. והאי איהו גמל, דקיימא לאכלא כלא, ולשיצאה כלא. והאי איהו זמין תדיר לקבל (ג"א למסלא ג"א לחבלא) בגי נשא. ובגין כך האי מאן דחמי בחלמיה גמל, אחמיו ליה מותא דאתגזרת עליה, ואשתזיב מניה.

תא חזי, האי סטרא דמסאבא אקרי הכי, דגרים מיתא לכל עלמא, והאי הוה דאסטי לאדם ולאיתיה, וההוא דרכיב עליה איהו סמא"ל, ואיהו אתא למטעי עלמא,

שירושלים תהיה מלאה - צור הרשעה תהיה חרבה.

פתח ואמר, (בראשית כד) ותאמר אל העבד מי האיש הלזה ההולך בשדה לקראתינו ויאמר העבד וגו'. מה כתוב למעלה? ותשא רבקה את עיניה ותרא את יצחק ותפול מעל הגמל. מדוע הצריך לכתב את הפסוק הזה בתורה? ועוד, וכי משום שראתה את פיו של יצחק (מה הטעם) נשמטה מן הגמל?

אלא, פסוק זה הוא סוד. בא ראה, (ותרא את יצחק. מנין ידעה שהוא יצחק? אלא ותרא את יצחק, ראתה באותה שעה מה שלא ידעה) (בא וראה, בשעה שהגיעה רבקה אל יצחק, שעת תפלת המנחה היתה, ובאותו זמן מתעורר דין בעולם), וראתה אותו ברגז הדין הקשה, וראתה שהרי סיום הרגז הקשה הוא גמל למטה, וזהו סוד המות. ומשום כך נרפנה והשמיטה עצמה מאותו הגמל. שהרי כשמסתפל הדין הקשה, אותו גמל מתחזק. ומשום כך השמיטה את עצמה ממנו (סוד של המות. וכאשר הדין הקשה הזה התעורר, אותו גמל התחזק, ומשום כך הרפינה והשמיטה עצמה מאותו גמל) ולא ישבה שם.

בא וראה, הגמל הזה הינו סוד הכתוב (משלי יט) וגמלו ישלם לו. זהו גמול אותם הרשעים, שכתוב (ישעיה ג) אוי לרשע רע פי גמול ידיו יעשה לו. וזהו הגמל שעומד לאכל הכל ולהשמיד הכל, וזהו שמזמן תמיד כנגד (להרג ג"א להזיק) בני האדם. ומשום כך, מי שרואה בחלמו גמל, הראו לו מות שנגזר עליו ונצל ממנו.

בא וראה, צד הטמאה הזה נקרא כך - שגרים מות לכל העולם, וזה היה שהסטה את אדם ואת אשתו, ואותו שרכב עליו הוא סמא"ל, והוא בא להטעות את העולם וגרם מות לכל, ומשום כך בא

וְגֵרָם מוֹתָא לְכָלָא. וּבְגִין כֵּן אֶתָּא וְשְׁלִיט עַל כָּלָא. אָדָם אִיהוּ אֲמִשִּׁיף לִיה לְגַבִּיה, וּכְיוֹן דְּאִיהוּ אֲמִשִּׁיף לִיה לְגַבִּיה, כְּדִין אִיהוּ אֲתַמְשֵׁף אֲבַתְרִייהוּ, עַד דְּאֶסְטִי לוֹן. וּבְגִין כֵּן אָמַר שְׁלֵמָה, ^(משלי ה') וְאַל תִּקְרַב אֶל פֶּתַח בֵּיתָהּ, דְּכָל מָאן דְּאֶתְקָרִיב לְבֵיתָהּ, כְּדִין אִיהוּ נִפְקַת וּמִתְקַשְׁרַת וְאֲתַמְשַׁכַּת אֲבַתְרִיהּ.

וְעַל דָּא רַבָּה, כִּד חֲמַאת דְּהוּה לִיה לְאֶתְדַּבְּקָא בְּסִטְרָא דְּדִינָא קְשִׁיָּא. כִּיּוֹן דְּחֲמַאת לִיה לְיִצְחָק בְּרִזָּא דְּדִינָא קְשִׁיָּא, וְחֲמַאת דְּמַהְוָא סִטְרָא נִפְקַת דִּינָא אֲחֵרָא תְּקִיפָא, מְזוּהָמָא דְּדַהֲבָא, כִּד חֲמַאת הָאִי, מִיד וְתַפּוּל מַעַל הַגָּמֶל, בְּגִין לְאֶתְרַפּוּי מִן דִּינָא מַהְוָא זוּהָמָא. כְּתִיב ^(ישעיה סו) קוֹל יְיָ מְשַׁלֵּם גָּמוּל לְאִיבֵיו, מַהְוָא זוּהָמָא.

הָא חֲזִי ^(דף קל"ו ע"ב) כִּד עֲבָדוּ יִשְׂרָאֵל הַהוּא עוֹבְדָא, וְגֵרָמוּ לְהַהוּא חוֹבָא, מָאִי טַעֲמָא עֲגָל, וְלֹא סִטְרָא אֲחֵרָא. וְאִי תִימָא, דְּאִינוּן בְּרִירוּ עֲגָלָא, לֹא חֲכִי. אֶלָּא אִינוּן אֲמֵרוּ, ^(שמות לב) קוֹם עֲשֵׂה לָנוּ אֱלֹהִים אֲשֶׁר יִלְכוּ לִפְנֵינוּ, וְאֶהְרֶן רַעוּתִיהָ הָהּ לְאַעֲכָבָא לוֹן.

אֶלָּא וְדָאִי עֲבִידָתָא אֲתַעֲבִיד כְּדָקָא חֲזִי, דְּהָא מְסִטְרָא דְּדַהֲבָא, נִפְקָא סוּסְפִיתָא, כִּד אֲתַבְרִיר דְּהָבָא, וּמִתְמָן מִתְפַּשְׁטִי כָּל אִינוּן סִטְרֵי שְׂמָאלָא, דְּאִינוּן הַתּוֹכָא דְּהַהוּא סוּסְפִיתָא דְּדַהֲבָא, וּמִתְפַּרְשָׁאן לְכַמָּה סִטְרִין. וְכָל אִינוּן דְּאִית לוֹן חִיזוּ סוּמְקָא, גִּוּוֹן דְּדַהֲבָא קִימָא בְּטוּרֵי, כִּד שְׂמִשָּׂא בְּתוֹקְפִיה, בְּגִין דְּתוֹקְפָא דְּשְׂמִשָּׂא אֲחִזִּי דְּהָבָא, וְאוּלִיד לִיה בְּאַרְעָא. וְהַהוּא דְּמִמְנָא בְּהַהוּא תוֹקְפָא דְּשְׂמִשָּׂא, חִיזוּ דִּילִיה כְּעֲגָלָא, וְאֶקְרִי ^(תהלים צא) קָטֹב יִשׁוּד צְהָרִים, וְדָא נִפְקָא מִגּוֹ עֲגָלָא הַתּוֹכָא סוּמְקָא דְּדַהֲבָא, וְכָל הִנֵּי אֲתִיִּין מַהְוָא סִטְרָא סוּמְקָא, רוּחַ

וְשׁוֹלֵט עַל הַכָּל. אָדָם הוּא שְׂהַמְשִׁיף אוֹתוֹ אֵלָיו, וּכְיוֹן שְׂהַמְשִׁיף אוֹתוֹ אֵלָיו, אָז הוּא נִמְשֵׁף אַחֲרֵיהֶם עַד שְׁהַסְטָה אוֹתָם. וּמִשּׁוּם כֵּן אָמַר שְׁלֵמָה, ^(משלי ה') וְאַל תִּקְרַב אֶל פֶּתַח בֵּיתָהּ. שְׁכָל מִי שְׂמִתְקָרֵב לְבֵיתָהּ, אָז הוּא יוֹצֵאת וְנִקְשְׁרַת וְנִמְשַׁכַּת אַחֲרָיו. וְעַל זֶה רַבָּה, כְּשֶׁרָאָתָה שְׂהִיהָ לוֹ לְדַבֵּק בְּצַד הַדִּין הַקָּשָׁה, כִּיּוֹן שְׂרָאָתָה אֶת יִצְחָק בְּסוּד הַדִּין הַקָּשָׁה וְרָאָתָה שְׂמֵאוֹתוֹ צַד יוֹצֵא דִין אַחֵר תְּקִיף מְזוּהָמָת הַזֶּהָב, כְּשֶׁרָאָתָה אֶת זֶה, מִיד - וְתַפּוּל מַעַל הַגָּמֶל, כְּדִי לְהַתְרַפּוֹת מִן הַדִּין מֵאוֹתָהּ זוּהָמָה. כְּתוּב ^(ישעיה סו) קוֹל ה' מְשַׁלֵּם גָּמוּל לְאִיבֵיו, מֵאוֹתָהּ זוּהָמָה.

בֹּא וּרְאֵה, כְּשֶׁעֲשׂוּ יִשְׂרָאֵל אוֹתוֹ מַעֲשֵׂה וְגֵרָמוּ אֶת אוֹתוֹ הַחֲטָא, מַה הַטַּעַם עֲגָל וְלֹא צַד אַחֵר? וְאִם תֹּאמְרוּ שֶׁהֵם בְּחֵרוּ עֲגָל - לֹא כֵן! אֶלָּא הֵם אָמְרוּ, ^(שמות לב) קוֹם עֲשֵׂה לָנוּ אֱלֹהִים אֲשֶׁר יִלְכוּ לִפְנֵינוּ, וְיַצּוּנוּ שֶׁל אֶהְרֶן הִיָּה לְעַכֵּב אוֹתָם.

אֶלָּא וְדָאִי הַמַּעֲשֵׂה נַעֲשֵׂה כְּרָאוּי, שְׁהִירֵי מִצְד הַזֶּהָב יוֹצֵאת פִּסְלֹת כְּשֶׁנִּבְרַר הַזֶּהָב, וּמִשָּׁם מִתְפַּשְׁטִים כָּל אוֹתָם צְדֵדֵי הַשְּׂמָאל, שֶׁהֵם הַתּוֹכּוֹ שֶׁל אוֹתָהּ פִּסְלֹת שֶׁל הַזֶּהָב, וְנִפְרָדִים לְכַמָּה צְדֵדִים. וְכָל אוֹתָם שִׁישׁ לָהֶם מִרְאֵה אָדָם, גִּוּוֹן שֶׁל זֶהָב עוֹמֵד בְּהָרִים, כְּשֶׁהַשְּׂמִשׁ בְּתַקְפוֹ, מִשּׁוּם שֶׁתַּקְף הַשְּׂמִשׁ מִרְאֵה זֶהָב, וּמוֹלִיד אוֹתוֹ בְּאַרְץ. וְאוֹתוֹ שְׂמִמְנָה בְּאוֹתוֹ הַתַּקְף שֶׁל הַשְּׂמִשׁ, הַמִּרְאֵה שֶׁלּוֹ כְּעֲגָל, וְנִקְרָא ^(תהלים צא) קָטֹב יִשׁוּד צְהָרִים, וְזֶה יוֹצֵא מִתּוֹךְ עֲגָל הַתּוֹךְ הָאָדָם שֶׁל הַזֶּהָב, וְכָל אֵלֶּה בָּאִים מֵאוֹתוֹ הַצַּד הָאָדָם, רוּחַ הַטַּמָּהּ,

**מִסְאָבָא, דְּכָל אֵינוֹן דְּמִתְפָּרְשִׁי מֵרוּחַ מִסְאָבָא
מִתְפָּשְׁטִי בְּעֵלְמָא.**

וְהָאִי רוּחַ מִסְאָבָא, אִיהוּ חוּנָא בִישָׁא. וְאִית
מָאן דְּרָכִיב עָלֶיהָ, וְאֵינוֹן דְּכָר וְנוֹקְבָא.
וְאֶקְרוּן אֵלָה, דְּאֵינוֹן מְזַדְּמָנִין בְּעֵלְמָא, בְּכָל
אֵינוֹן סְטָרִין דְּלַהוּן. וְרוּחַ קִדְשָׁא אֶקְרִי זֹאת,
דְּאִיהִי רְזָא דְּבֵרִית, רְשִׁימָא קִדְשָׁא דְּאִשְׁתַּכַּח
תְּדִיר עַמִּיה דְּבֵר נֶשׁ. וְכֵן (ישעיה כה) זֶה יְיָ, (שמות
טו) זֶה אֱלֹהִי, אֲבָל אֵלִין אֶקְרוּן אֵלָה, וְעַל דָּא
פְּתִיב, אֵלָה אֱלֹהֵיךָ יִשְׂרָאֵל. וּבִגִּין כֶּךָ פְּתִיב,
(ישעיה מט) גַּם אֵלָה תִשְׁפַּחְנָה. וְאַנְכִי רְזָא דְּזֹאת,
לֹא אֲשַׁפְּחָךְ. וּכְתִיב (איכה א) עַל אֵלָה אֲנִי בּוֹכִיָּה,
דִּתְהוּא חוֹבָה גָּרִים לְמַבְכִּי לֹון פְּמָה בְּכִיִּין.
דְּכָר אַחֵר עַל אֵלָה אֲנִי בּוֹכִיָּה. מָאִי טַעְמָא.
בְּגִין דְּאִתְיִיחִיב רְשׁוֹ לְאַתֵּר דָּא לְשִׁלְטָאָה
עַל יִשְׂרָאֵל, וּלְחַרְבָּא בִּי מִקְדָּשָׁא. וּבִגִּין
דְּאִתְיִיחִיב לֹון רְשׁוֹ לְשִׁלְטָאָה, פְּתִיב עַל אֵלָה
אֲנִי בּוֹכִיָּה, רְזָא דְּמִלָּה עַל אֵלָה דָּא סְטָרָא
דְּמִסְאָבָא דְּאִתְיִיחִיב לֹון רְשׁוֹ לְשִׁלְטָאָה. אֲנִי
בּוֹכִיָּה דָּא רוּחַ קִדְשָׁא דְּאֶקְרִי אֲנִי.

וְאִי תִימָא, הָא כְּתִיב (דברים כח) אֵלָה דְּבָרֵי הַבְּרִית.
הָכִי הוּא וְדָאִי, דְּכָל אֵינוֹן לֹא מִתְקִימִין,
אֵלָא מִגּוֹ אֵלָה, דִּתְמָן כָּל לְוִוטִין פְּמָה
דְּאוּקִימָנָא דְּאִיהוּ אַרְוֹר, דְּכְתִיב (בראשית ג) אַרְוֹר
אַתָּה מְכַל הַבְּהֵמָה. וּבִגִּין כֶּךָ, אֶקְדִּים וְאָמַר
אֵלָה, דְּקִימָא לְמָאן דְּעֵבֵר דְּבָרֵי הַבְּרִית. (ויקרא
כו) אֵלָה הַמַּצּוֹת אֲשֶׁר צִוָּה יְיָ אֶת מֹשֶׁה, בְּגִין
דְּפִקוּדֵיָּא דְּאוּרִייתָא לְאַתְדַּכָּאָה בֵּר נֶשׁ, וְלֹא
יִסְטִי לְאוּרְחָא דָּא, וְיִסְתַּמַּר מִתְמָן, וְיִתְפָּרֵשׁ
מִנִּיחָהוּ.

וְאִי תִימָא (בראשית ו) אֵלָה תּוֹלְדוֹת נַח נֹחַ. הָכִי
הוּא וְדָאִי, דְּהָא נֶפֶק חָם, דְּאִיהוּ אָבִי
כְנַעַן, (בראשית ט) וּכְתִיב אַרְוֹר כְּנַעַן, וְאִיהוּ רְזָא

שְׁכַל אוֹתָם שְׁנַפְרָדִים מֵרוּחַ
הַטְמָאָה מִתְפָּשְׁטִים בְּעוֹלָם.
וְרוּחַ הַטְמָאָה הַזֶּה הִיא הַנְּחֹשׁ
הָרַע, וְיֵשׁ מִי שְׂרוּכָב עָלָיו, וְהֵם
זָכָר וְנִקְבָּה, וְנִקְרָאִים אֵלָה, שֶׁהֵם
מְזַדְּמָנִים בְּעוֹלָם בְּכָל אוֹתָם
הַצְדָּדִים שְׁלֵהֶם, וְרוּחַ הַקִּדְשׁ
נִקְרָאת זֹאת, שֶׁהִיא סוּד הַבְּרִית,
הַרְשֵׁם הַקִּדְשׁ שֶׁנִּמְצָא תָמִיד עִם
הָאָדָם. וְכֵן (ישעיה כה) זֶה ה', (שמות
טו) זֶה אֱלֹהִי. אֲבָל אֵלֹו נִקְרָאִים אֵלָה,
וְעַל זֶה פְּתוּב אֵלָה אֱלֹהֵיךָ יִשְׂרָאֵל.
וּמִשּׁוּם כֶּךָ פְּתוּב (ישעיה מט) גַּם אֵלָה
תִּשְׁפַּחְנָה, וְאַנְכִי - סוּד שֶׁל זֹאת -
לֹא אֲשַׁפְּחָךְ. וּכְתוּב (איכה א) עַל
אֵלָה אֲנִי בּוֹכִיָּה. שְׁאוֹתוֹ חֲטָא גָרַם
לָהֶם לְבַפּוֹת פְּמָה בְּכִיּוֹת.
דְּכָר אַחֵר עַל אֵלָה אֲנִי בּוֹכִיָּה,
מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁנִּתְנָה רְשׁוּת
לְמִקּוּם הַזֶּה לְשִׁלֹּט עַל יִשְׂרָאֵל
וּלְחַרְיֵב אֶת בֵּית הַמִּקְדָּשׁ,
וּמִשּׁוּם שֶׁנִּתְנָה לָהֶם רְשׁוּת לְשִׁלֹּט,
פְּתוּב עַל אֵלָה אֲנִי בּוֹכִיָּה. סוּד
הַדְּבָר עַל אֵלָה - זֶהוּ צַד הַטְמָאָה
שֶׁנִּתְנָה לָהֶם רְשׁוּת לְשִׁלֹּט. אֲנִי
בּוֹכִיָּה - זֶה רוּחַ הַקִּדְשׁ שֶׁנִּקְרָאת
אֲנִי.

וְאִם תֹּאמַר, הָרִי פְּתוּב (דברים כח)
אֵלָה דְּבָרֵי הַבְּרִית - כֶּךָ הוּא וְדָאִי.
שְׁכַל אוֹתָם שֶׁלֹא מִתְקִימִים אֵלָא
מִתּוֹךְ אֵלָה, שֶׁשֵּׁם כָּל הַקְּלָלוֹת,
כְּמוֹ שֶׁבְּאַרְנוֹ שֶׁהוּא אַרְוֹר, שֶׁפְּתוּב
(בראשית ג) אַרְוֹר אַתָּה מְכַל הַבְּהֵמָה.
וּמִשּׁוּם כֶּךָ הַקְּדִים וְאָמַר אֵלָה,
שֶׁעוֹמֵד לְמִי שֶׁעֵבֵר דְּבָרֵי הַבְּרִית.
(ויקרא כו) אֵלָה הַמַּצּוֹת אֲשֶׁר צִוָּה ה'
אֶת מֹשֶׁה, מִשּׁוּם שֶׁמַּצּוֹת הַתּוֹרָה
לְטַהֵר אֶת הָאָדָם, וְלֹא יִסְטָה
מִהַדְרָף הַזֶּה, וְיִשְׁמַר מִשֵּׁם וְיִפְרֹד
מֵהֶם.

וְאִם תֹּאמַר, (בראשית ו) אֵלָה תּוֹלְדוֹת
נַח נֹחַ - כֶּךָ הוּא וְדָאִי. שֶׁהָרִי יֵצֵא
חָם, שֶׁהוּא אָבִי כְנַעַן, וּכְתוּב (שם
ט) אַרְוֹר כְּנַעַן, וְהוּא סוּד זֶה שֶׁל